

Datum van inontvangstneming : 19/02/2016

Zaak C-29/16

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

18 januari 2016

Verwijzende rechter:

Landgericht Stralsund (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 januari 2016

Verzoekende partij:

HanseYachts AG

Verwerende partijen:

Port D’Hiver Yachting SARL

Société Maritime Côte D’Azur

Companie GENERALI IARD SA

[OMISSIS]

Landgericht Stralsund

Beschikking

In het geding tussen

HanseYachts AG, [OMISSIS] Greifswald

– verzoekster –

[OMISSIS]

en

- 1) **Port D’Hiver Yachting (vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Frans recht, [OMISSIS] Bormes les Mimosas, Frankrijk – verweerster, –**

[OMISSIS]

- 2) **Société Maritime Cote D’Azur, [OMISSIS] Grimoud, Frankrijk – verweerster –**

[OMISSIS]

- 3) **Companie GENERALI IARD S.A., [OMISSIS] Parijs, Frankrijk – verweerster –**

[OMISSIS]

heeft het Landgericht Stralsund – 7. Zivilkammer – [OMISSIS] op 08.01.2016 de volgende beschikking gegeven:

[Or. 2]

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag betreffende de uitlegging van artikel 30, punt 1, van verordening (EG) nr. 44/2001:

Wanneer het procesrecht in een lidstaat voorziet in een zelfstandige bewijsprocedure, waarbij op bevel van het gerecht een beroep wordt gedaan op een deskundige (hier: de „expertise judiciaire” uit het Franse recht), en wanneer in deze lidstaat een dergelijke zelfstandige bewijsprocedure wordt uitgevoerd en aansluitend in dezelfde lidstaat op grond van het resultaat van de zelfstandige bewijsprocedure een beroep in rechte tussen dezelfde partijen wordt ingesteld:

Is in dat geval het stuk waarbij de zelfstandige bewijsprocedure is ingeleid al een „stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk” in de zin van artikel 30, punt 1, van verordening (EG) nr. 44/2001? Of moet pas het stuk waarbij het beroep in rechte is ingeleid worden aangemerkt als „stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk”?

Motivering:

1. In casu toepasselijke nationale bepalingen:

(1.1.) De zelfstandige bewijsprocedure („expertise judiciaire”) van het Franse recht is geregeld in de artikelen 145, 263 e.v. van de Code de Procedure Civile (wetboek van de burgerlijke rechtsvordering; hierna: „CPC”). Meer in het bijzonder zijn de volgende bepalingen van toepassing:

Artikel 145 CPC:

Indien er een legitieme reden bestaat om voorafgaand aan enig proces het bewijs van de feiten waarvan de beslechting van een geding kan afhangen te bewaren of vast te stellen, kunnen op verzoek van iedere belanghebbende, door middel van een verzoekschrift of bij kort geding, de wettelijk toelaatbare onderzoeksmaatregelen worden bevolen.

[Or. 3]

Artikel 265 CPC:

De beslissing waarbij het deskundigenonderzoek wordt bevolen:

Geeft een uiteenzetting van de omstandigheden die tot het deskundigenonderzoek nopen, en maakt, indien van toepassing, melding van de benoeming van meerdere deskundigen of van de aanwijzing als deskundige van een persoon die niet op de ingevolge artikel 2 van de loi nr. 71-498 du 29 juin 1971 relative aux experts judiciaires (wet nr. 71-498 van 29 juni 1971 betreffende gerechtelijke deskundigen) opgestelde lijsten staat vermeld;

Benoemt de deskundige of de deskundigen;

Vermeldt de onderdelen van de opdracht van de deskundige;

Stelt de termijn waarbinnen de deskundige zijn advies moet geven.

Artikel 283 CPC:

Indien het advies niet schriftelijk hoeft te worden uitgewerkt, kan de rechter de deskundige toestemming geven dit mondeling ter terechtzitting uiteen te zetten: hiervan wordt proces-verbaal opgemaakt. De opstelling van het proces-verbaal kan echter worden vervangen door een vermelding in het vonnis indien de zaak rechtstreeks in laatste aanleg wordt berecht.

In de overige gevallen dient de deskundige een deskundigenbericht in bij de griffie van de rechterlijke instantie. Zelfs indien er meerdere deskundigen zijn, wordt er slechts één deskundigenbericht opgesteld; bij verschillen geeft ieder zijn eigen mening.

Indien de deskundige iemand die deskundige is op een ander technisch gebied dan het zijne om advies heeft verzocht, wordt dit advies naargelang van het geval bij het deskundigenbericht, het proces-verbaal van de terechtzitting of het dossier gevoegd. (...)

(1.2.) De zelfstandige bewijsprocedure die volgens deze bepalingen is gevoerd, wordt beëindigd met het deskundigenbericht en de vergoeding ervan. Het

deskundigenbericht wordt in een daaropvolgend beroep in rechte in aanmerking genomen.

De gevolgen van de zelfstandige bewijsprocedure voor de verjaring zijn in de [Or. 4] Franse Code Civil (burgerlijk wetboek; hierna: „CC”) geregeld als volgt:

Artikel 2239 CC:

De verjaring wordt eveneens gestuit wanneer de rechter een verzoek om een onderzoeksmaatregel toewijst dat voorafgaand aan enig proces is ingediend.

De verjaringstermijn begint, voor een duur die minimaal zes maanden bedraagt, weer te lopen vanaf de datum dat de maatregel is uitgevoerd.

(1.3.) Volgens deze bepaling beschikt de eiser in de zelfstandige bewijsprocedure, nadat deze procedure is afgesloten, dus over ten minste 6 maanden om beroep in te stellen. Verjaring kan pas na afloop van deze termijn intreden.

2. Feiten in het geding:

In het geding tussen partijen zijn eisen in verband met de grensoverschrijdende verkoop van een motorjacht.

(2.1.) De in Greifswald gevestigde verzoekster, HanseYachtsAG, vervaardigt motor- en zeiljachten. Verweerster onder 1, Port D’Hiver Yachting, handelt in boten en is gevestigd aan de Franse Middellandse Zeekust.

(2.2.) HanseYachts en Port D’Hiver Yachting onderhouden zakelijke betrekkingen. In het kader van deze zakelijke betrekkingen heeft HanseYachts in 2010 voor 250.000 EUR een motorjacht Fjord 40 Cruiser verkocht aan Port D’Hiver Yachting. Het jacht werd op 18.05.2010 in Greifswald (dat in het arrondissement van het Landgericht Stralsund ligt) overgedragen aan Port D’Hiver Yachting. Aansluitend werd het naar Frankrijk vervoerd en aan de Franse Middellandse Zeekust in de vaart gebracht.

(2.3.) Later sloten HanseYachts en Port D’Hiver Yachting een in het Engels opgestelde dealerovereenkomst („dealer contract”). § 24 van de overeenkomst bevatte een bepaling waarbij het Duitse materiële recht van toepassing werd verklaard en de rechtbank van Greifswald als exclusief bevoegde rechter werd aangewezen („sole place of jurisdiction”).

[Or. 5]

(2.4.) Verweerster onder 2, Société Maritime Cote D’Azur, stelde in 2011 bij de Tribunal de commerce de Marseille (rechtbank van koophandel te Marseille) een conservatoire bewijsprocedure („expertise judiciaire”) in op grond van de in

punt 1 aangehaalde voorschriften. Onderwerp van de procedure waren vermeende gebreken aan het motorjacht dat door HanseYachts was verkocht aan Port D'Hiver Yachting. Société Maritime Cote D'Azur voerde in die procedure aan dat Port D'Hiver Yachting haar de boot had verkocht en dat de boot in augustus 2011 schade aan de motor aan stuurboordzijde had geleden. Verweersters waren in eerste instantie Port D'Hiver Yachting (als verkoper van de boot) en Volvo Trucks Frankrijk (als fabrikant van de motor van de boot). Verweerster onder 3, de Compagnie GENERALI IARD, intervenieerde als de bevoegde verzekeraar van Port D'Hiver Yachting. In 2013 werd HanseYachts (als fabrikant van de boot) procespartij. De rechtbank gaf opdracht aan een deskundige, die de boot onderzocht en verslag uitbracht. Op 18 september 2014 bracht de deskundige zijn definitieve deskundigenbericht („rapport définitif”) uit.

(2.5.) Société Maritime Cote D'Azur stelde vervolgens in januari 2015 bij het Tribunal de Commerce de Toulon (rechtbank van koophandel te Toulon) een vordering in tegen respectievelijk Port D'Hiver Yachting, Volvo Trucks Frankrijk en HanseYachts. Société Maritime Cote D'Azur eist schadevergoeding en vergoeding van de in de bewijsprocedure gemaakte kosten. De vordering is, voor zover zij tegen HanseYachts is gericht, gegrond op de fabrieksgarantie voor verborgen gebreken krachtens artikel L.5113-4 van de Franse Code des transports [vervoerswetboek].

(2.6.) Met het onderhavige beroep dat op 21 november 2014 bij het Landgericht Stralsund is ingesteld, vordert Hanseyachts een verklaring voor recht dat verweersters, dus Port D'Hiver Yachting, Société Maritime Cote D'Azur en Compagnie GENERALI IARD, geen vorderingen tegenover HanseYachts geldend kunnen maken die verband houden met de verkochte boot.

(2.7.) HanseYachts staat op het standpunt dat haar beroep ontvankelijk is. De relatieve en internationale bevoegdheid van het Landgericht Stralsund vloeit voort uit het feit Greifswald de plaats van uitvoering van de met verweerster onder 1 gesloten koopovereenkomst is. Bovendien vloeit de bevoegdheid voort uit de dealerovereenkomst van partijen, waarin de rechter van Greifswald als bevoegde rechter is aangewezen. De dealerovereenkomst moet met terugwerkende kracht ook op de eerder tussen partijen gesloten overeenkomsten worden toegepast.

(2.8.) HanseYachts is van mening dat de rechtbank geenszins verplicht is de zaak krachtens [Or. 6] artikel 27 van verordening nr. 44/2001 aan te houden. De zaak is nog niet aanhangig geworden door de conservatoire bewijsprocedure voor het Tribunal de Commerce de Marseille. De conservatoire bewijsprocedure voor het Tribunal de Commerce de Marseille en de dagvaardingsprocedure voor het Tribunal de Commerce de Toulon moeten niet als eenheid worden behandeld. De zaak is derhalve als eerste (in november 2014) aangebracht bij het Landgericht Stralsund en pas daarna (in januari 2015) bij het Tribunal de Commerce de Toulon. „[H]et gerecht waarbij de zaak het laatst is aangebracht” (artikel 27, lid 1,

van verordening nr. 44/2001) is niet het Landgericht Stralsund, maar het Tribunal de Commerce de Toulon.

[OMISSIS][Middelen van verzoekster in de zaak]

(2.11.) HanseYachts verzoekt

vast te stellen dat noch verweerster onder 1, noch verweerster onder 2, noch verweerster onder 3, thans vorderingen jegens verzoekster kan doen gelden wegens de vervaardiging, het in het verkeer brengen, de verkoop van de „Fjord Cruiser 40”, [OMISSIS] of op enige andere grond die met de eerder genoemde boot verband houdt.

(2.12.) Verweersters verzoeken

het beroep te verwerpen.

(2.13.) Verweersters staan op het standpunt dat het beroep al niet-ontvankelijk is. Het Landgericht Stralsund is internationaal onbevoegd. De bevoegdheid van het Landgericht Stralsund vloeit niet voort uit het feit dat de boot in Greifswald door verzoekster aan verweerster onder 1 is overgedragen. Het Landgericht Stralsund is evenmin bevoegd op grond van de dealerovereenkomst. De dealerovereenkomst is niet met terugwerkende kracht van toepassing op transacties die al zijn afgesloten en afgehandeld.

[Or. 7]

(2.14.) Zelfs indien sprake is van internationale bevoegdheid, moet de onderhavige procedure ingevolge artikel 27 van verordening nr. 44/2001 worden aangehouden vanwege de in Frankrijk aanhangige procedure. De conservatoire bewijsprocedure voor het Tribunal de Commerce de Marseille en de beroepsprocedure voor het Tribunal de Commerce de Toulon vormen één enkele procedure. Aangezien deze enkele procedure al in 2011 is ingeleid, is het Landgericht Stralsund „het gerecht waarbij de zaak het laatst is aangebracht” in de zin van artikel 27, lid 1, van verordening nr. 44/2001.

[OMISSIS][Uiteenzettingen over de gegrondheid en de passieve legitimatie]

3. Relevantie van de prejudiciële vraag:

(3.1.) Het Landgericht Stralsund moet beslissen of het de procedure ingevolge artikel 27, lid 1, van verordening nr. 44/2001 moet aanhouden, totdat de bevoegdheid van het Tribunal de Commerce de Toulon vaststaat, dan wel of het het onderhavige beroep onmiddellijk ontvankelijk verklaart en het beroep ten gronde onderzoekt. Voor deze beslissing is de in het dictum van deze beschikking geformuleerde vraag bepalend.

(3.2.) In het onderhavige geval moet verordening nr. 44/2001 worden toegepast. Verordening nr. 1215/2012 is ingevolge artikel 81 juncto artikel 66 pas sinds 10 januari 2015 van toepassing. De onderhavige procedure is al in 2014 ingeleid.

(3.3.) Indien ervan wordt uitgegaan dat de procedure in Frankrijk reeds is ingeleid met het verzoek tot uitvoering van de zelfstandige bewijsprocedure (in 2011), dan is het Landgericht Stralsund later (namelijk in 2014) aangezocht. In dat geval moet het Landgericht Stralsund de procedure overeenkomstig artikel 27, lid 1, van verordening nr. 44/2001 aanhouden. Staat vast dat het Tribunal de Commerce de Toulon bevoegd is, dan moet het Landgericht Stralsund zich overeenkomstig artikel 27, lid 2, van verordening nr. 44/2001, onbevoegd verklaren.

(3.4.) Het Landgericht moet als laatst aangezochte rechter nochtans onderzoeken of een beslissing ten gronde van het Tribunal de Commerce de Toulon overeenkomstig artikel 35, lid 1, van verordening nr. 44/2001 [**Or. 8**] niet zal worden erkend in de andere lidstaten wegens schending van de exclusieve bevoegdheid (arrest van het Hof van Justitie van 03 april 2014, [Weber,] C-438/12, punt 4[8] e.v.). Dat is evenwel niet het geval. Een exclusieve bevoegdheid van de Duitse gerechten of van een specifiek Duits gerecht staat niet in de weg aan het beroep dat voor het Tribunal de Commerce de Toulon is ingesteld. Van een desbetreffend forumkeuzebeding is geen sprake. Verzoekster in de Franse procedure, Société Maritime Cote D'Azur, is met HanseYachts geen forumkeuzebeding overeengekomen. De Franse rechter is volgens artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 bevoegd, omdat het gevolg van de onrechtmatige daad die in de Franse beroepsprocedure aan de orde is (met de motorschade bij het gebruik van het jacht in Franse wateren), zich heeft voorgedaan in Frankrijk.

(3.5.) Het beroep voor het Tribunal de Commerce de Toulon en het onderhavige beroep zijn in de zin van artikel 27, lid 1, van verordening nr. 44/2001 „tussen dezelfde partijen [...] aanhangig”. Dat geldt althans in de verhouding tussen HanseYachts en Société Maritime Cote D'Azur. Moest de procedure tussen HanseYachts en Société Maritime Cote D'Azur worden aangehouden, dan zou het Landgericht van zijn bij artikel 28, lid 1, van verordening nr. 44/2001 toekende beoordelingsmarge gebruik maken door ook de procedure tussen HanseYachts en de overige verweersters aan te houden. Voordat de vordering van Port D'Hiver Yachting tegen HanseYachts wordt getoetst, moet redelijkerwijze worden verduidelijkt of Société Maritime Cote D'Azur jegens Port D'Hiver Yachting en HanseYachts vorderingen kan doen gelden.

(3.6.) Het beroep voor het Tribunal de Commerce de Toulon en het onderhavige beroep betreffen ook in de zin van artikel 27, lid 1, van verordening nr. 44/2001 „hetzelfde onderwerp [...] en [berusten] op dezelfde oorzaak”. De omstandigheid dat de onderhavige vordering een negatieve verklaring voor recht betreft, staat hieraan niet in de weg (zie ook arresten van het Hof van Justitie van 25 oktober

2012 [Folien Fischer], C-133/11, punt 42 e.v.; 19 december 2013, [Nipponka Insurance Co. (Europe)] C-452/12, punten 41 e.v.).

(3.7.) Indien de Franse procedure echter pas in januari 2015 is ingeleid met de instelling van het beroep ten gronde, dan is het Landgericht Stralsund het gerecht waarbij de zaak het eerst is aangebracht, omdat het beroep hier al in 2014 is ingesteld. In dat geval is het Landgericht Stralsund ook internationaal (artikel 5, punt 1, van verordening nr. 44/2001) en absoluut bevoegd en moet het derhalve in dit geval de zaak ten gronde onderzoeken.

4. Beoordeling van de prejudiciële vraag:

(4.1.) De prejudiciële vraag is, voor zover de verwijzende rechter bekend, **[Or. 9]** nog niet uitdrukkelijk beantwoord in de Duitse rechtspraak en literatuur.

(4.2.) In de stukken wordt uiteengezet dat artikel 30 van verordening nr. 44/2001 het doel nastreeft, misbruik van technische procedureverschillen binnen de Unie te voorkomen. Volgens het nationale recht wordt een zaak aanhangig hetzij pas wanneer het verzoekschrift aan de verweerders wordt betekend, hetzij al wanneer het verzoekschrift bij een gerecht wordt ingediend dan wel een mediation procedure wordt geopend. Dit biedt de verweerder in de procedure die als eerste is ingeleid, in veel gevallen de mogelijkheid het beroep, waarvan hij reeds op de hoogte is, voor te zijn door middel van een beroep in een andere lidstaat, en op die manier aan „forum shopping” te doen, dus het op (gemanipuleerde) wijze kiezen voor het forum dat voor de verzoekster het gunstigste is. Artikel 30 van verordening nr. 44/2001 moet dit misbruik van technische procedureverschillen door een uniforme regeling voorkomen [OMISSIS].

(4.3.) Deze uiteenzettingen hebben niet uitdrukkelijk betrekking op de zelfstandige bewijsprocedure, maar zouden daarop wel kunnen worden toegepast. Wanneer in een lidstaat een zelfstandige bewijsprocedure wordt gevoerd, raakt de verweerder in de procedure daardoor op de hoogte van een mogelijk dreigend beroep, dat op grond van het resultaat van de zelfstandige bewijsprocedure tegen hem kan worden ingesteld. Hij kan – zoals HanseYachts in het onderhavige geval heeft gedaan – het beroep ten gronde voorkomen door middel van een beroep in een andere lidstaat. Dan kan het echter gaan om het misbruik dat artikel 30 van verordening nr. 44/2001 wil voorkomen. De zelfstandige bewijsprocedure van het Franse recht en de daaropvolgende hoofdprocedure vormen vanuit een materieel oogpunt een eenheid. Met het indienen van het beroep ten gronde wordt geen nieuwe procedure begonnen, maar wordt het geschil dat tussen partijen bestaat inhoudelijk voortgezet. Indien het geding volgens het Franse recht pas aanhangig wordt wanneer het beroep ten gronde wordt ingediend, is dat een „technische” bijzonderheid van het Franse recht, die voor de toepassing van artikel 30 van verordening nr. 44/2001 niet van belang is.

(4.4.) Het Franse recht biedt de partijen de mogelijkheid allereerst een zelfstandige bewijsprocedure in te leiden, zodat zij daardoor eerst de feitelijke gegevens van het geding kunnen verduidelijken. Zodra dit is gebeurd, kunnen zij beslissen of zij verdere (niet in de zin van „voor de eerste keer” maar „verder”) stappen tegen de tegenpartij willen ondernemen. Deze mogelijkheid wordt in feite verijdeld wanneer partijen zijn gedwongen onmiddellijk [Or. 10] een beroep ten gronde in te dienen om „forum shopping” (zie hierboven) door de tegenpartij te voorkomen. De regeling van artikel 2239 CC verbindt de zelfstandige bewijsprocedure met het beroep ten gronde, in die zin dat de verjaring voor de termijn van zes maanden wordt gestuit. Dit vormt, naast de gebruiksmogelijkheden van de resultaten van de zelfstandige bewijsprocedure, nog een rechtstreekse band met het nadien ingestelde beroep ten gronde.

(4.5.) Ook de formulering van artikel 30 van verordening nr. 44/2001, die luidt dat naast „het stuk dat het geding inleidt”, ieder „gelijkwaardig stuk” volstaat, pleit voor een ruimere uitlegging die de zelfstandige bewijsprocedure omvat.

(4.6.) Verder pleiten praktische argumenten voor een dergelijke uitlegging. De zelfstandige bewijsprocedure van het Franse recht is in de wijze waarop de vragen worden gesteld en de deskundige te werk gaat, toegesneden op het Franse beroep ten gronde en de daar te verwachten vragen van materieel recht, maar niet op het beroep ten gronde dat in Duitsland plaatsvindt. Bovendien zouden aanzienlijke reis- en tolkkosten ontstaan, indien het Duitse gerecht de Franse deskundige zou moeten horen en zijn deskundigenbericht zou moeten gebruiken.

(4.7.) Tot slot is tevens mogelijk dat rekening moet worden gehouden met de rechtspraak van het Hof over artikel 24 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken. Volgens deze rechtspraak valt een maatregel, die de verzoeker in staat moet stellen in te schatten of een eventuele vordering opportuun is en de rechtsgrondslag van die vordering te bepalen, niet onder het begrip „voorlopige of bewarende maatregelen” (arrest van het Hof van Justitie van 28 april 2005, [St. Paul Dairy] C-104/03). De zelfstandige bewijsprocedure van het Franse recht kan een maatregel in deze zin zijn, die de verzoeker in staat stelt in te schatten of een eventuele vordering opportuun is en de grondslag van een dergelijke vordering te bepalen. Dergelijke maatregelen moeten juridisch zo worden behandeld dat zij er niet toe leiden dat met betrekking tot een zelfde rechtsverhouding meerdere rechterlijke instanties bevoegd zijn en verhinderen dat de doelstelling van het Verdrag wordt bereikt (arrest van het Hof van Justitie van 28 april 2005, C-104/03, punten 19 e.v.). Dat kan voor de uitlegging van artikel 30 van verordening nr. 44/2001 met betrekking tot het onderhavige geval inhouden dat door dergelijke maatregelen vanuit procestechnisch oogpunt te scheiden van de vordering niet mogelijk mag ontstaan dat nadat een dergelijke maatregel in een lidstaat (in casu Frankrijk) is uitgevoerd, nog een beroepsprocedure kan worden ingeleid in een andere lidstaat (in casu Duitsland). Dit ligt echter voor de hand wanneer de maatregel (zoals in casu) eindigt met een resultaat dat positief is

voor de verzoeker [**Or. 11**] en derhalve valt te verwachten dat een op de maatregel gebaseerde vordering wordt ingeleid.

[OMISSIS]